

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Lapin sairaanhoitopiirin lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 137/2020 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi tartuntatautilakiin (TTL) ja liikenteen palveluista annettuun lakiin uudet säännökset eräistä toimenpiteistä, joilla pyritään estämään covid-19 -epidemian leviämistä Suomessa.

Yleisesti ottaen Lapin sairaanhoitopiirin näkemyksen mukaan on välttämätöntä, että Lapille elintärkeän matkailuelinkeinon toimintaedellytysten ylläpitämiseksi haetaan lainsäädännöllisiä ratkaisuja, joilla turvallinen matkailu myös ulkomailta Lappiin on toteutettavissa. Lakiesityksessä on kirjattu yksi malli, jolla toimien riskejä voitaisiin vapaaseen maahantuloon verrattuna vähentää.

Yksityiskohtaisten toimintamallien säätäminen lakiin, vaikka väliaikaiseenkin, on kuitenkin turvallisen matkailun edistämiseksi haasteellista koska pandemian tilanne muuttuu erittäin nopeasti ja tieto taudin käyttäytymisestä lisääntyy koko ajan. Muutoksen nopeutta kuvaa, että perusteluissa kerrotaan puolet Suomen tartunnoista olevan ulkomailta lähtöisin ja tätä kirjoittaessa tilanne on jo muuttunut niin, että vain noin joka kahdeskymmenes tartunta on tällainen. Toimenpiteiden vaikuttavuuteen vaikuttaa oleellisesti myös Suomen epidemiatilanne ja omasta väestöstä aiheutuvan tartuntariskin suhde matkailijoiden tuomaan riskiin. Toki on myös mahdollista, että Suomen epidemiatilanne kehittyy niin, että turvallisemmista maista tulevia matkailijoita tulee suojata heidän Suomessa matkaillessaan. Tällöinkin korostuu suojaamisen eri menetelmät kokonaisuutena.

Tartuntatautilain ehdotettu 16 a § lähtee siitä, että sen maahantulijan, jonka THL katsoisi tarvitsevan todistaa olevansa covid-19 osalta terve tai sairastaneensa taudin, tulisi toimittaa testitulos korkeintaan 72 tuntia aiemmasta testistä tai lääkärin todistus aiemmin sairastetusta taudista. Ennakkotestausta on käsityksemme mukaan käytetty Euroopan maissa ja se lienee ainakin joistain maista saapuvien järjestettävissä. Oleellisempaa arvioitaessa säännöksen vaikuttavuutta kuitenkin on, että ennakkotestauksen merkitys tartuntojen leviämiskisken vähentämisessä voi olla hyvin pieni, riippuen lähtömaan epidemiatilanteesta. Tehokkaampia keinoja suojata suomalaista väestöä matkailijoiden välityksellä leviävältä taudilta on epidemiologisestikin laskettavissa.

Asiallisesti on hyvä, että päätöksen todistamistarpeesta tekisi asiantuntijalaitos epidemiologiseen riskinarviointiin perustuen. 16 § 1 momentti on tulkittavissa siten, että se viittaisi yksilöpäätökseen saapuvan osalta. THL voimavarat lienevät kuitenkin potentiaaliset matkailijamäärät huomioiden yksilöarviointiin riittämättömät.

TTL 16 a § 3 momentin mukaan THL määräisi matkailijoille 60 §:n nojalla, yksilölliseen harkintaan perustuvan, määrättävän karanteenin kestosta ja ehdoista sekä ehdoista, joilla karanteenia voidaan lyhentää. Kuitenkin jo kyseisen momentin perusteella, tehtäessä karanteenin aikana koronatesti, jonka tulos on negatiivinen, karanteenin lopettamisesta tehtäisiin päätös 62 § mukaisesti. Esitetyssä 16 §:n 3 momentissa viitataan 60 § ja 62 §:ään joissa säädetään karanteenin määrittämisestä, jatkamisesta ja lopettamisesta yksilöllisen harkinnan perusteella paikallisen alueellisen tartuntatautilääkärin tekemällä päätöksellä, johon THL osallistuminen vaikuttaa aiemmin todettujen voimavarakysymysten vuoksi työmäärältään mahdottomalta. **Velvoite tulee selkeästi säätää niin, että THL tekee asiantuntijalaitoksena yleisellä tasolla arvion riskeistä eri maista tai alueilta saapuvista ja paikallinen tai alueellinen tartuntataudeista vastaava viranomaisen määrittelisi ne toimintamallit, joilla väestö suojataan sekä tekisi tarvittavat yksittäisiä matkailijoita koskevat yksilöpäätökset.**

TTL 16 a § 4 momentin mukaan maahan tulija, jolle tehtäisiin maassa kahdesti koronatesti, voitaisiin ensin määrätä 60 § mukaiseen karanteeniin ja sen jälkeen 62 § mukaan vapauttaa siitä. Testien väliajasta ei säädettäisi mitään vaan se voisi olla vaikkapa 15 minuuttia. Mahdollisuus toimia näin olisi hyvä, mutta epidemiologisten tietojen perusteella näyttää olevan erittäin turvallista olla yhdenkin testin perusteella määrittämättä matkailijaa karanteeniin ainakin 7 vuorokauden pituisilla matkoilla. Tiedon lisääntymisen ja epidemiologisten laskelmien kehittymisen vuoksi tulisi säätää toimintamallista sillä tavoin joustavasti, että alueellinen vastuuviranomainen voisi päättää THL kuultuaan näistä menetelmistä.

TTL 16 a § 5 momentti on oikeansuuntainen nykytiedon perusteella. Negatiivisen testituloksen jälkeisen 7 päivän aikana tartuttavuusriski on kuitenkin suurenkin ilmaantuvuuden maista tulevilla matkailijoilla hyvin tai erittäin pieni. Tällöin tulisi loogisuuden vuoksi kohdella kaikkia maahan saapuvia ensimmäisten vuorokausien osalta samalla tavoin eikä edellyttää pidempään kuin 3 vuorokautta maassa oleskelevien määrittämistä matkansa alkupäiviksi karanteeniin.

TTL 16 c § 1 momentin mukaan lähtömaasta tuotava todistus koronanegatiivisuudesta tulisi esittää rajavalvojalle, mutta kunnan tartuntataudeista vastaavan viranomaisen olisi valvottava, että matkailija pitää todistuksen mukanaan. Säännöksen tarkoitus ei lukijalle avaudu ja valvontatehtävä vaikuttaa epätarkoituksenmukaiselta.

TTL 16 c § 4 momentissa säädettäisiin virka-apun antamisvelvollisuudesta. Koska matkailijoiden todistusten tarkastaminen, mahdollinen yksilöllinen arviointi ja testaaminen maahantulo-lopisteissa tai myöhemmin sekä tarvittaessa karanteeniin määrittäminen vaatisi erittäin paljon henkilöresursseja ajoittain, olisi tärkeää, että tässä poikkeustilanteessa kaikki mahdolliset toimijat olisivat käytettävissä väestön suojaamiseen tarvittaviin tehtäviin. Virka-apua tarjoaviin tahoihin tulisi lisätä ainakin puolustusvoimat, jonka kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä normaaliolojenkin aikana sairaanhoidossa.

Lakiehdotukseen liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta Lapin sairaanhoitopiirillä ei ole kommentoitavaa.

Lapin sairaanhoitopiiri kiinnittää huomiota siihen, ettei lain valmisteluvaiheessa sairaanhoitopiirejä kuultu ehdotuksista. Lain muutoksilla on kuitenkin potentiaalisesti erittäin suuret vaikutukset kuntien ja sairaanhoitopiirien resurssitarpeisiin. Sairaanhoitopiiri arvostaa mahdollisuutta lausua asiasta valiokuntakäsittelyn yhteydessä.

Lapin sairaanhoitopiiri pitää tärkeänä ulkomailta saapuvien matkustajien aiheuttaman pandemian levittämisoriskin minimoimista säätämällä toiminnasta. Säännökset tulisi kuitenkin muotoilla niin, ettei niillä rajoitettaisi toimintamallien sovittamista pandemian vaiheeseen kehittyvän tiedon mukaisesti. Tärkeintä on väestön suojeleminen tartuntariskiltä.

Jari Jokela
sairaanhoitopiirin johtaja
Lapin sairaanhoitopiiri

Jukka Mattila
johtajaylilääkäri
Lapin sairaanhoitopiiri